

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbirna vrata dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— R.
EKSKLJUCIVNO ZASTOPSTVO na oglaševanje v Kraljevini Italiji in v Italiji: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Računi pri poštni dolžnostni zavezi:
Ljubljana št. 10-381

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Uspešno bombardiranje sovražnih pristanišč

Napadi italijanskih in nemških bombnikov na Bizerto, Suso in Bono — 30 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 25. maja naslednje 0199. vojno poročilo:

Letske skupine Osi so bombardirale pristanišče Susa in Bona in učinkovito zadale njihove naprave.

Livorno, Foggio, področje Lucere in kraje na Siciliji je napadalo sovražno letalstvo, ki je odrglo bombe in obstreljevalo s strojnimi; znatna škoda na javnih zgradbah in civilnih poslopih ter številne žrtve v Livornu, manj občutne izgube in manjša škoda v drugih krajih.

Med temi napadi je bilo sestreljenih 15 sovražnih letal; naši lovci so jih sestrelili 4 nad Livornom, nemški lovci 4 nad Sicilijo, 7 pa protiletalsko topništvo. Med jih 2 nad Livornom, 1 nad Pantellerijo, 1 nad Porto Empedocle, 2 nad Castel Vetra in 1 nad Marsalo.

Doslej ugotovljene žrtve med prebivalstvom zaradi napadov, ki so omenjeni v današnjem poročilu, znašajo 51 mrtvih in 249 ranjenih v Livornu, 6 mrtvih in 9 ranjenih v bližini Lucere.

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 30. maja naslednje 1.100 vojno poročilo:

Nemški težki bombniki so metali ponoči bombe srednjega in velikega kalibra na pristanišče v Bizerti.

Otok Pantellerijo so ponovno napadli sovražna letala, izmed katerih so 12 sestreljenih protiletalske baterije.

Razen tega so bili bombardirani brez omejevalne vredne škodo S. Antioche in okolice Cagliarija. Protibombno topništvo je sestrelilo 2 letala, izmed katerih je eno padlo v morje, drugo pa blizu Mercureddu.

V borbi z našimi lovci se je en »Spitfire« zrušil na tla blizu Trapanija.

Vladar in Piemontska princesa v Livornu

Livorno, 29. maja. s. V Livornu je došel danes Vel. Kralj in Cesar, ki je obiskal kraje, nad katerimi se je znesel sovražni bes. Kralj in Cesar se je podal nato v civilno bolnišnico, kjer je obiskal ranjene zaradi letalskega napada, in je imel za vse besede skrbnega zanimanja in voščila. Livornsko prebivalstvo je pritejalo vladarju vroče zahvalne manifestacije.

Livorno, 30. maja. s. Kr. Vis. princesa Piemontska je nepričakovano prišla v Livorno in je obiskala ljudi, ki so bili ranjeni ob nedavnem sovražnem napadu. Ljuboznivo se je zanimala za usodo vseh. V svojstvu inspektorice prostovoljnih bolničark Rdečega križa se je zvišena princesa prepirala tudi o delovanju bolničark, ki so dokazale svojo vlogo in požrtvovalnost. Nato se je podala v najbolj prizadeta področja mesta, ter se pomudila med prizadetimi družinami, katere je tolažila. Po Livornu je obiskala vojaško bolnišnico v Calembonu, nato pa še civilno bolnišnico v Pisi.

Iz „Odredbenega lista“

Navodila o pravicah in o dolžnostih pripadnikov PNF

Rim, 29. maja. s. Odredbeni list PNF št. 16 objavlja:

Stranki znak ne more nadomestiti noben drug znak, vključno onega za skvadriste in za Milico. Ta znak je viden izraz odločne volje našega pomena. Da hočemo biti člani Stranke, Hierarhi ne smejo nikoli odrediti, da je treba znak nositi, temveč morajo brez nadaljnjega izločiti iz vrst Stranke vsakogar, kdor prekrši ta zakon časti z naslednjo utemeljitvijo: »Nevreden, da bi pripadal PNF zaradi pomanjkanja osebne časti in političnega pomena.« Izkaznica PNF je izkaznica za prostovoljno pripadnost k borbeni milici, ki je stalno v službi Revolucije in Domovine in mora zaradi tega pomeniti enako za vse fašiste. Zaradi tega je odpravljena »častna« izkaznica, kakor jo določa čl. 89 pravilnika PNF.

Zvezni tajniki bodo v svečani obliki izročili izkaznice PNF naslednjim tovarišem: a) družinskim poglavarjem padlih v vojni, ki so bili odlikovani z zlato kolajno; b) odlikovanim z zlato kolajno; c) družinskim poglavarjem padlih za Revolucijo; d) najbolj poškodovanim in največjim invalidom iz vojne; e) poškodovanim in invalidom za Revolucijo; f) najbolj poškodovanim in največjim invalidom zaradi dela, in g) roditeljem sedmih in več otrok.

Stranka daje tudi podporo, ni pa podpora ustanova in še manj penzionat. Zaradi tega Stranka ni dolžna skrbeti za vzdrževanje fašistov, ki se bodo vrnili po končanem mandatu in njene vrste. Stranka služi sebi, ne pa drugim izraz »služil sem Stranki toliko let«, ki izveni kakor pravica do nečesa, mora izginiti iz naše govornice. Če služimo Stranki, služimo narodu in torej tudi samim sebi. Stranka daje vedno vsakemu članu in v vsakem primeru mnogo več, kakor lahko vsak izmed nas da Stranki. Delo za vojne namene ne sme biti ustavljeno iz nobenega razloga. Zaradi tega ni nobenega opravičila, ki bi fašiste razrešilo zaposlitve v vojne namene.

Prof. Palmieri o pokolu v Katynu

Neapelj, 26. maja. V Kr. akademiji zdravniško-kirurških ved je imel prof. Vincenzo Mario Palmieri danes predavanje o rezultatih mednarodne preiskave sodne medicine glede trupel, ki so jih izkopali v proslulem katinskem gozdu pri Smolensku.

Potem ko je omenil odklonitev mednarodnega Rdečega križa, da bi izvršil preiskavo, in sklep nemške vlade, da skliče mednarodno komisijo sodnih zdravnikov, v kateri je govornik zastopal Italijo, je prof. Palmieri izjavil, da je komisija potem, ko je v Smolensku preiskala trupla, dokumente, kraje, priče in vse drugo, kar je smatrala za potrebno, osredotočila svojo pozornost na tri medicinsko-sodne probleme, na identifikacijo trupel, na vzrok smrti in na dobo, ko je bilo povzročeno smrt.

Govornik je podrobno opisal uporabljene postopke in rezultate, ki jih je komisija dosegla. Že po prvih izkopih je bilo mogoče jasno ugotoviti, da je šlo za poljske častnike, ki so bili vsi umorjeni s strelom v čelo, ki je imela približno polovico trupel roke zvezane na rrbtu in a so imeli nekateri glave v vrečah, ki so bile privezane na vrat.

Prof. Palmieri je nato dokazal, da je suho in pečeno zemljišče ohranilo trupla razmeroma dobro in enako tudi dokumente, ki so jih našli pri žrtvah. Na podlagi teh dokumentov je bilo mogoče razpoznati žrtve ta-

koj in ugotoviti tudi čas pokola. Predavanje, ki ga je ilustriralo mnogo projekcij, je zbudilo največje zanimanje akademikov in občinstva. (Corriere della Sera.)

Sestanek sveta fašistične zveze voditeljev kreditnih zavodov

Rim, 29. maja. s. Svet narodofašistične zveze voditeljev kreditnih in zavarovalnih zavodov se je sestel ob navzočnosti predsednika fašistične konfederacije kreditnih in zavarovalnih ustanov ter je odobril delo preteklega leta in proučil vprašanja tega področja. Potrdil je trdnost svojih sklepov in globoki čut dolžnosti, ki mora biti smernica in pravilo za delovanje voditeljev, zlasti v tej uri, ko mora njih vzpodbujevalni napor teži preko ekonomskih ciljev teh stanov k vzpodbudi podrejenega oseba in vzpodbudi širokega kroga varčevalcev k visoki veri v domovino v orožju.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

PONOSEN ODGOVOR ITALIJE

V imenu vsega italijanskega naroda vojni pohabljeni plamteče in s prezirom zavračajo anglosaške grožnje in vabe

Rim, 30. maja. s. Davi je v veliki avli v Invalidskem domu šef pohabljenec Italije Carlo del Croix sklical k raportu vpisance iz vse Italije, ki so ga poslušali v invalidskih domih in v domih fašistov. V veliki avli so bili navzoči podtajnik Stranke Cucco kot zastopnik tajnika Scorze, podtajnik v predsedništvu ministrskega sveta Rossi, podtajnik v ministru za korporacije Bacchini, zastopnik vseh vojnih in vojaških združenj in liktorske mladine, večje skupine mnogih pohabljenec, slepcev, odkovancev z zlato kolajno in družin padlih ter množica pohabljenec. Preden je Carlo del Croix govoril, so bili blagoslovljeni prapor skupin rimske federacije. Carlo del Croix je nato spregovoril naslednji govor:

»Pohabljeni Italije!

To je naš tretji raport od pričetka vojne. Danes nismo sami, kajti naše rane občutijo v svojem velikem trpljenju tudi mesta, ki jih je doletela naša usoda. Mi, vojaki, ki smo pripravljeni dati našim besedam kakor našim dejanjem težo krvi, vemo, da ljudstvo ljubi resnost tistih, ki žive po svoji strasti in ne lahkomišelnosti prijetnih resnic in zadoščenega pohlepa. Narod zahteva strogo od mladine, da prezira lažne navdušence, ki jemljejo pogum in se okoriščejo z bolečinami drugih, povečujoč ravnodušnost tistih, ki ne poznajo pomanjkanja in nevarnost.

Druga vojna se je pričela; vojna naroda, ki brani svojo integriteto in svoje življenje in ki ni živel v nesmiselnem uživanju in lahkih okoliščinah ter je zaradi tega bolj pripravljen in močnejši. Nihče ne more ločiti svoje usode od usode vseh, kajti vojna je bolj kakor skupnost naporov in predanosti vzajemnosti v obvezah in v odgovornosti. Sovražnik obljublja, da bo razlikoval med državljani in državljani, kakor med narod in vladarji, toda od naše strani bi bilo tako razlikovanje bedno in brez smisla. Narod pokaže lastno zrelost in dostojanstvo, če ne išče izven sebe vzrokov in zdravi za svojo bol, če ne išče izgovorov in olajševalnih razlogov za to, kar je hotel in sprejel.

Potrebno je, da vsi spoznajo grožnje, obljube in pozive nasprotnikov, da lahko vsakdo odgovori z avtoriteto svoje lastne zavesti. Sovražnik grozi z uničenjem in ta grožnja je bila že izvršena nad nekaterimi našimi najbolj

starimi, lepimi in svetimi mesti. Obljublja svobodo, zajamčeno z vojaškimi posadkami in s pravičnostjo vojnih sodišč, katere hoče nasprotnik, kakor je brez ovinkov izjavil, za kar smo mu hvaležni, vsiliti premaganec, kakor da bi zaradi žalostne dediščine iz preteklosti kdo izmed nas ohranil nagljenje do suženjstva. Poziva k uporu, kakor da bi se narod, ki je večkrat stal za vojno, lahko pobunil za predajo, kajti to je poziv k predaji. Ker zahteva predajo v zameno za vdor in zasedbo, bi bili dvignjeni zaradi notranjega zatiranja in zunanje hegemonije; to edino priliko nam nudijo praktični ljudje, ki vnašajo tudi v vojno poslovno miselnost.

O našem notranjem življenju smo samo mi sodniki. Nimamo navade neprestano imenovati fašizem za doseg časti in ugodnosti. Čutimo pa, da moramo danes določiti naš del odgovornosti. Fašizem ni trenutec, temveč doba naše zgodovine in zgodovine ni mogoče zbrisati niti zanikati. Nihče ga ne more zavrniti kot tujo stvar, niti njegovi nasprotniki. Kdor ga namerava uničiti, ga že nosi v sebi. V njegovem imenu se je pričela ta ogromna vojna. Fašizem more soditi le fašizem in močnega niso nobena razlikovanja, razen med tistimi, ki so verovali in onimi, ki so lagali, med tistimi, ki so dajali, in onimi, ki so jemali. Glede hegemonije, ki naj bi grozila Rimu, odgovarjamo iz mesta, ki ni večno zaradi svoje večkrat padle in zopet vstale sile, temveč zaradi poslanstva vzpostavljanja in vzdrževanja odnosa med religio, moralno in pravom. Zato se ne bojimo bodočnosti, za sedanjost pa naj zadošča omeitev, da smo v vojni na podlagi pogodbe, ki obvezuje našo vojaško čast in našo narodno zvestobo.

Tisti, ki nas pozivajo, naj jo kršimo, so tisti, ki so v prejšnji vojni obtožili odpadništva Rusijo, kjer je bil z notranjim uporom ustvarjen edni pogoj, ki lahko pojavi neizpolnitev pogojev. To so isti, ki jutri ne bodo dopustili Franciji, o čemer danes ne govorijo; nad bodočnostjo tega naroda pa bo prav tako kakor poraz težila predaja, ki ne bo ničesar rešila in prihranila. Kakor kažejo dejstva in kakor se bo še bolj pokazalo. Predvsem pa imamo zgled sovražnika, ki se, potelčen in zapuščen sprico vdora in pod teže ruševin ni samo upiral, temveč bi tudi odklonil pogajanja z zmagovalcem, ki pa vendar ni zahteval predaje. Če se danes drzne predlagati nam nekaj, kar bi bilo zanj zaničljivo, glejmo,

da ne bo v našo sramoto njegovo upravičeno bahanje. Ne pozivamo, kajti mi, ki smo vendar znali trpeti in ki se ne smatramo na varnem med svetimi zidovi Rima, nimamo v ničemer poučiti ljudi, ki vse tvegajo in prenašajo v opustošenih mestih, pa tudi zaradi tega, ker govorimo narodu, kateremu inferiornost v sredstvih in nenaklonjena sreča nista nikoli preprečili borbe do skrajnosti.

Pohabljeni Italije! Nimamo oblasti in tudi ne namena, da bi naš glas dosegel nasprotni tabor, in vendar zahtevamo, da se prihranijo nekoristno lastkanje in cene ne žal'tve narodu, katerega dolžniki so bolj ali manj vsi, narodu, ki je tudi v dobi svoje inferiornosti in svojega uboštva tolažil in obogatil svet. Da ta vojna ni prišla za nas v boljšem trenutku in okoliščinah, se je takoj priznalo, a že tri leta se zmanj čaka na naš padec. Dejstvo je, da je ta narod danes trden in hladnokrven. V nesreči čuti, da ne more sprejeti v dar, kar si mora sam osvojiti, da zmanj računa na pravico od tistega, ki je kršil obljube, ko se je posušila skupno prelika kri, da je potrebno samospoštovanje za zahtevo spoštovanja drugih.

In če bi ne imeli drugih dolžnosti, bi bili enako obvezani z našo staro plemenitostjo, kajti zadnji med našimi pastirji je bolj plemeniti kakor največji kralji, posvečeni z reklamno v improviziranih mestih, in zadoščala bi dostojnost ljudi, ki sprejemajo življenje in smrt z enako pieteto, ki je dala naravi njene mite in zgodovini njena gibanja v naših ogroženih zemljah, da se vidi razlika med bogastvom in plemenitvom.

Ta vojna nepredvidenosti je dokazala, da se dogodki pokorijo višji volji, da je zgodovina previdnost, kakor je življenje poslanstvo. Bodočnost bo pripadala tistim narodom, ki bodo v menjajoči se sreči manj ošabni in bolj dostojanstveni. Naj bo usoda, ki nam je bila dodeljena, kakršna koli, sili ne bomo podlegli, in čim bolj je Italija oblegana in zadeta ter proizkušena z napadi, tem bolj smo ponosni na njeno ime in prepričani v njeno bodočnost.

Govor Carla del Croixa, ki je bil večkrat prekinjen z močnim odobravanjem, je bil kronan z dolgim in gorečim vzklikanjem, ki se je obnovilo, ko je ob koncu raporta podtajnik Stranke Cucco odredil pozdrav Kralju in Cesarju in pozdrav Duceju.

V protisunkih zavrnjeni sovjetski krajevni napadi

Na Atlantiku so nemške podmornice potopile 15 sovražnih prevoznih ladij z 99.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 30. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti kubanskega predmostja in na področju pri Lisicanskju je sovražnik začel krajevne napade ob podpori močnega topniškega ognja, ki so bili v protisunkih zavrnjeni.

Akcija proti boljševiškim tolpam v slednji srednjega odseka fronte je bilo uspešno zaključeno. Obkoljene skupine tolp so uničene, pri tem pa je bilo zaplenjenih 74 skladšč z velikimi zalogami živil in mnogim orožjem.

Z ostale vzhodne fronte poročajo o uspešnem delovanju lastnih napadalnih oddelkov. Za lov na podmornice uporabljene enote vojne mornarice so potopile v Finskem zalivu sovjetsko podmornico.

Oddelki sovražnih letal so večerj podnevi napadli bretonsko mesto Rennes, kakor tudi nekatera oporišča ob atlantski obali in bombardirala ponoči več zapadno-nemških krajev. Povzročena je bila deloma večja škoda na poslopih. Prebivalstvo, posebno v Wuppertalu, je imelo izgube. Po doslej razpoložljivih vesteh je bilo sestreljenih 67, po večini štirimotornih sovražnih letal. Izgubili smo štiri lastne lovce.

Nemška težka bojna letala so obstreljevala v noči na 30. maja ponovno pristaniško področje Bizerte.

V večerj javljeni bitki nemških začetnih oboroženih sil z oddelkom angleških brzih čolnov so se naši uspehi še bistveno povečali, kajti sovražnik je skupno izgubil pet brzih čolnov, dva nadaljnja pa sta bila hudo poškodovana in sta začela goriti.

Naše podmornice so bile zadnje dneve na severnem in južnem Atlantiku v hudih borbah s konvoji, ki so jih naše vrle posadke na podmornicah vodile z drznim napadalnim duhom in najhujšo zagrizenostjo. Potopile so 15 ladij s skupno 90.000 tona reg. tonami.

Srditost bojev v kubanskem odseku

Berlin, 30. maja. s. Za napade Sovjetov v vzhodnem odseku kubanskega predmostja so od 26. maja znatna uporabljanja ogromnih vojnih potrebščin, ki kažejo namen sovražnika, da hoče za vsako ceno doseči uspeh odločilne važnosti. Stotnijo za stotnijo in celo polne divizije meče sovražnik v borbo proti nemškim četam ter skuša prebiti fronto navzlic katastrofalnim izgubam. V odseku severozapadno od Krimsko so se boljševiški napadi tudi večerj razbili pred nemškimi četami, kjer so nemške čete uničile en vlak sovražnika. Južnozpadno od postolank pri Krimski, je bilo uničenih več tankov. Na severnem krilu kubanskega predmostja, se je izja-

lovil poizkus sovražnika za prekoračenje reke.

Za predstavo sile, ki jo uporabljajo boljševiki v tem odseku vzhodne fronte, naj zadošča navedba, da so v prvih treh dneh napadov boljševiške baterije izstrelile 30.000 granat, skupine bojnih letal pa so vrgele na razmeroma ozek prostor skoraj 10.000 bomb. Sovražnik uporablja nadalje veliko število tankov, poljskih topov in metalcev granat. Kljub trošenju sovražnih sil, so branilci odgovarjali na vse napade s takojšnjimi protinapadi ter so zadali boljševikom krvave izgube.

Tudi večerj je nemško letalstvo krepko podpiralo z močnimi skupinami lovcev in strmoglavcev operacije na kopnem ter je znatno prispevalo k uspehu v obrambni bitki.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 30. maja. s. Vojno poročilo javlja, da so finske čete v srednjem odseku aunuške fronte odbile močno sovjetsko izvidnico in zadale sovražniku izgube. V ostalih odsekih so delovale patrulje. Vzhodno od otoka Vansaari je prišlo do izredno silovite letalske borbe, v kateri so finski lovci brez lastnih izgub sestrelili tri nasprotna lovce.

Potopljena sovjetska podmornica

Berlin, 30. maja. s. Kakor je naznanilo današnje poročilo nemških oboroženih sil, so lahke ednice nemške voje mornarice potopile v Finskem zalivu neko sovjetsko podmornico. Podrobnosti o tem uspehu pravijo, da je bila sovražna ednica podvržena več ur toči globinskih bomb, tako da je morala priti na površino in sprejeti borbo. Po izmenjavi nekaj topovskih strel se je boljševiška podmornica hudo poškodovala in brez večje aktivnosti svoje posadke neadoma ustavila, se nagnila naprej in se v nekaj minutah potopila.

5.500 letalskih zmag

52. jate nemških lovcev
Berlin, 30. maja. s. 52. jata nemških lovcev pod poveljstvom majorja Hrabaka, odlikovanega z viteškim križem reda železnega križa, je dosegla 27. maja 5.500 letalsko zmago.

Anglosasi izgubili v 24 urah 67 bombnikov

Berlin, 30. maja. s. Iz pristojnega vojaškega vira se je doznalo, da Angličani sami priznavajo izgubo 33 bombnikov ob napadu v pretekli noči na Wuppertal. K tem izgubam se pridružuje 34 anglo-ameriških letal, ki so bila 29. maja sestreljena nad zapadnim zasedenim ozemljem in v Sredozemlju. V 24 urah je sovražnik torej izgubil v celoti 67 letal, po večini štirimotornih

bombnikov. V tukajšnjih pristojnih krogih pripominjajo končno, da je še važnejša kakor gmohta škoda nasprotnikov, izguba skoraj 500 ljudi letalskega osebja.

Angleška priznanja o izgubah v kanaški bitki

Lizbona, 30. maja. s. Angleška admirali-teta je doslej naznanila izgubo 5 topničark, ki so bile potopljene med borbo med lahkim nemškimi pomorskimi silami in angleškimi pred Dunkerquom. Na krovu teh topničark se je nahajal tudi poveljnik angleških sil, ki so se udeležile spopada, ladijski poročnik Richards.

Dokaz o junaštvu rumunskega oficirskega zbora

Bukarešta, 30. maja. s. Rumunski glavni stan je danes objavil drugi seznam izgub na vzhodni fronti. Ta seznam vsebuje imena 41 polkovnikov, od teh 26 pehotnih, 7 konjeniških in 8 topniških, ki so padli v borbi na čelu svojih čet.

Junaška borba Japoncev na Attuju

Tokio, 30. maja. s. Japonski glavni stan objavlja: Japonska garnizija na Attuju, ki se je od 12. maja junaško borila proti izredno številnim sovražnim silam v nenevarno težkih okoliščinah, je 29. t. m. zvečer izvedla najdrznejši naskok na glavni, no sovražnih sil, da bi jim zadala končni zadnji udarec. Od 29. t. m. so vse zveze z otokom popolnoma prekinjene in zdaj se, da so vsi oficirji in vojaški cesarske garnizije našli slavno smrt za svojo domovino. Misli se, da japonski vojaški, ki so bili ranjeni ali bolni, niso mogli sodelovati pri napadu ter so se raje usmrtili, ko da bi doživeli nečasten konec. Garnizija na Attuju je obstajala iz 2000 moč pod poveljstvom polkovnika Jausja Jamazakija. Na Attuju se je izkrcalo več tisoč moč sovražnih sil z boljšo opremo. Smatra se, da znašajo sovražniku zadane izgube nič manj kot 6000 moč. Otok Kista je še vedno v naših rokah.

Velik japonski letalski uspeh na Kitajskem

Z operacijskega področja na Kitajskem, 29. maja. s. Japonsko letalstvo je nepričakovano napadlo sovražno letalsko oporišče, ki leži 185 km zapadno od Hanga v pokrajini Hupeh. Napad je izredno uspeh kljub močnemu sovražnemu odporu protiletalskega topništva. Bombe so padle na vzletišča in na vojaške naprave. Vsa japonska letala so se vrnila.

Arabski pokret proti naseljevanju Židov v Palestini

Ankara, 29. maja. s. Glavne arabske politične in kulturne ustanove v Palestini so poele v Bagdad posebno odposlanstvo, ki naj bi posredovalo pri irski vladi za jamstvo z angleške strani, da zakon, ki omejuje židovsko priseljevanje v Palestino, ne bi bil kakor koli spremenjen. Irška vlada je tako pobude odklonila.

Edo Deržaj: Podobe

Knjiga, po kateri bodo z veseljem segli prijatelji in prijateljice planin

Ljubljana, 31. maja. Znan pisatelj in slikar Edo Deržaj je izdal v Založbi »Viharnike« zanimivo knjigo »Podobe«, posvečeno življenju v gorah, goram in prijateljem gorskega življenja. Knjiga, ki je nedvomno zanimiv doprinos naši književnosti, je, kakor sam pisatelj pravi v uvodu, nekaj »svojskega«. Obsega uvod, v katerem se pisatelj vrača v leto 1937, ko je izšla njegova prva knjiga »Gruhi«, in nato s pikirimi in ironičnimi besedami zavrača nekatere misli in pomisleke, ki so nastali ob priliki izdaje te knjige. Knjigo »Podobe« bi lahko imenovali tudi »Gruhi 2«.

Potem se čitatelj seznani z alpinistom filozofom Favstom Celestinom Fortunatom Avreljem Leščencem, človekom, ki hoče na vsak način dokazati, da je volja v sebi in telo nič. V prvem poglavju opisuje avtor filozofove misli o ljudeh, toploti in se marsičem. Nato se Leščenc podva v gore, kar je lepo opisano v 2. poglavju in v 3. poglavju ga doleti prvo gorosko doživetje, kjer se prepriča, da volja res dela čudeže, a včasih le odprave. V 4. in 5. poglavju trmasti filozof komaj uide smrti in v 6. se konča njegova s takšnim zaletom začeta tura. Sledi 7. poglavje dolg sestavek »Fru-mencij Kokotek in sto izletov«, kjer se seznanimo z upokojenim svetnikom in njegovo hudo ženo, z »Gorskimi vodnikom« ge. Valburge in še mnogimi drugimi prigodami pri plezanju po nevarnih strminah. V sestavku »Razvoj in pomen spominskih knjig v kočah« nas pisatelj seznani s težavami, ki dolete novice v gorah, kadar se mora vpisati v spominsko knjigo in še z mnogimi drugimi neprilikami, ki neprestano prežan v sinji višavah. Ta sestavek obsega 12 poglavij. Zelo zanimiva je tudi zgodba ge. Kun'gunde, ki obsega 5 poglavij in se začne v gospejini palači

ter se po daljšem gorskem izletu nesrečno konča spet na izhodni točki. Prav tako zanimiv je tudi »Dololazec«, »Jubilej«, ki obsega 6 poglavij, pa nam prikazuje življenje g. Janeza Evangelista Graparja. Zadnji sestavek je povest o življenju in smrti Severina in Apolonije, obsega 8 poglavij, z žalostnim koncem.

Knjiga ima še poseben del Hrepenenja, ki obsega 60 linorezov, samih znanih in priljubljenih gorskih motivov. To najnovše delo Deržajev delo krasi še nadaljnji izvorni linorezi, ki poživljajo že itak zanimivo vsebino. Linorezi so zelo zanimivi in dekorativno izdelani s svojstveno grafično noto. Zlasti je treba omeniti linoreze na straneh 6, 35, (Miška), 84 (Majski hrc), 103, 125, 136 (Pajki), 139 in 142 (Gams), ki so s čutom delani, prav dobro risani in tudi v knjigi zelo učinkoviti.

Ni dvoma, da bo nova knjiga vzbudila živo zanimanje med prijatelji in prijateljicami planin, saj jih bo v duhu ponesla v priljubljene višave, kamor so tolikokrat plezali in kjer so doživeli toliko lepih in nepozabnih doživetij. S tem delom je pisatelj dokazal, da koraka trdno in vztrajno po svoji začrtani poti in da ne misli kloniti. O tem svojem delu sam pisatelj pravi: »Knjigo »Podobe« nekaj Gruhi 2« sem napisal na podlagi izkustva in študije. Zato je slog v nekaterih poglavjih precej svojski. Da, svojski! Solal sem se pač pri vseh mogućih avtorjih. Vendar, kar je, je! Kakor vidite, sem priden in poslušen učenec, veliki pisatelji so pa svojski ljudje in imajo velko velikih muh.

Najnovše knjigo Edo Deržaja, posvečeno planinam in njihovim prijateljem, ki jo je izdal na dan otvoritve prav tako planinam posvečenih razstav v zgornjih prostorih Obernelove galerije na Cesti Arčile Ree, toplo priporočamo!

DNEVNE VESTI

— Italijanski in nemški industrijski predstavniki razpravljajo o skupnih zadevah. V Firenci so se sestali dve zastopniki italijanske in nemške industrijske proizvodnje, da obravnavajo prečeta vloga gospodarske vprašanja obeh industrij. Temeljito so razpravljali o izkustvih glede preskrbe surovin in blaga, ki je neogibno potrebna razvoju vojne gospodarstva. V svoji nadaljnji razpravi so posvetili svojo pozornost tudi vprašanju, ki se nanaša na urejanje cen in carine. Vazem sestanek je bil zaključen s sprejetjem številnih sklepov.

— Uspešna delavnost za razvoj italijanske umetnosti in kulture. Iz Rima poročajo: Ponovno poudarjajo v številnih inozemskih kulturnih krogih, da ni določena nobena italijanska vlada storila toliko za znanost, kulturo in umetnost kakor sedanja fasisčna. V nekoliko več kot 20 letih je odredila nešteto pobud, ki so silno pospešile rast in napredek italijanske umetnosti in splošno kulturne delavnosti. Treba je samo omeniti ustvaritev italijanske akademije, preobnovo drugih akademij, ustanovitev nacionalnega raziskovalnega zavoda, ustanovitev zavoda za rimske študije in študijskega središča za preporodno dobo, nadalje črtovitev dveh novih vseučilišč v Bariju in Trstu, pospeševanje vseh atenejev s pomočjo fakultet, preureditev vseh knjižnic in arhivov, muzejev ter umetnostnih galerij, končno še objavo italijanske enciklopedije. Je. K temu je treba pristeti še stotine in stotine drugih ukrepov, namenjenih poglobitvi italijanske kulture.

— Rumunski akademik predava v Rimu. V Kr. zavodu rimskih študij v Rimu je predaval rumunski akademik prof. Demetriu Caracostea, bucareški vseučiliški profesor, ki je bil svojčas rumunski prosvetni minister o umetnostni pomembnosti rumunskega jezika in književnosti. Njegovim izvajanjem so prisostvovali številni zastopniki rimskega kulturnega življenja.

— Delovna Narodna banka v Rimu kaže lep razvoj, kar je razbrati predvsem ob naraščajočem čistem dobičku, ki se je povečal lani od 23.500.000 lir na 28.100.000. Dividenda na delniško glavnico ostane 4% kakor doslej. Rezerve za dotacijo se zvišajo od 13.700.000 lir na 50.700.000 lir.

— Nadaljnji povratniki iz Vzhodne Afrike. Iz Algerisa poročajo: Velika parnika »Vulcanica« in »Saturnia« sta plula skozi gibraltarsko ožino, potem ko sta se ustavila v Gibraltarju. Oba parnika sta namenjena v Vzhodno Afriko, od koder bosta prepeljala v Italijo nove skupine italijanskih žena, otrok in staršev iz Somalijske, Eritreje in Abesinije.

— Na polju slave je padel na tuniškem bojišču višji korporal Jurij Spotti, po rodu iz Gadeske Pieve Delmona pri Crenoni. Pokojnik je izšel iz vrst domačega G. I. L. A. Bil je uvrščen najprej v sestavi divizije »Ariete«, pozneje pa »Centauri«.

— Zdrav kraj, kjer umirajo lepe po 80. letu. Iz Verbanije poročajo: Gorska naselbina Sant'Agata uživa sloves kot oni srečni kraj, kjer se smrt nerada oglašja, oziroma kjer umirajo ljudje čele po 80. letu starosti. Naj omenimo, da je našla starost poslednjih petih prebivalcev te čudovite naselbine skupno 428 let. Najstarejši med njimi je imel 97 let, najmlajši pa 83.

— Nezgoda 30 semenščikov. Iz Padove poročajo: Iz Thiene je prišlo v Padovo okoli 30 gojencev tamošnjega škofjskega semenšča, da polagajo izpit na prvem liceju v škofjskem kolegiju »Barbarigo«. Ko so stopali po hodniku, ki veže cerkev s semenškim poslopjem, se je starši hodnik zrušil. Gojenci so padli z višine sedmih metrov na semenško dvorišče. Na kraj nezgode so prihiti seme-nišni uslužbeni, ki so pomagali ponesrečenecem. Z avtomobilom Zeleneke križa, padovanskega škofa Agostinija in drugih zasebnikov so bili prepeljani v bolnišnico. Od 30 semenščikov, starih 14 do 15 let, jih je ostalo sedem v bolnišnici, ker imajo polomljene noge in roke. Ostali so dobili lažje poškodbe in so po pregledu bolnišničnih zdravnikov zapustili bolnišnico.

— Sklep arabsko muslimanskega tečaja v Rimu. Te dni je bilo v palači Corsini v Rimu sklepno predavanje arabsko muslimanskega tečaja, ki je bil organiziran na pobudo središča za Bliznijski vzhod, ki deluje v okviru Kr. italijanske akademije. Akademik Michelangelo Gu'di je prikazal v zgoščenih obrisih delavnost, ki jo je

razvilo doslej omenjeno središče. Označil je smerice za nadaljnje delovanje, naka je imel sklepno predavanje v okviru arabsko muslimanskega tečaja prof. Franc Gabrieli, ki je očital zgodovinsko zanimivi lik znamenitega sultana Saladina.

— Zdravnikova smrt v taksiju. 52letni zdravnik dr. Cesare Pedroni iz ulice Set-tala 9 se je odpravil s taksijem k milanski zdravniku prof. Ferrariju. Ko je sofer ustavil avto, je opazil, da dr. Pedroni ostal na svojem sedežu. Odprl je vrata in ga povabil, naj izstopi. Toda dr. Pedroni je ostal tih in negiben. Bil je mrtev. Sofer ga je prepeljal na policniko, kjer so ga dognali, da je umrl zaradi srčne kapi.

— Nesreče. V ljubljanski bolnišnici se zdravijo naslednji ponesrečenci, ki so bili v njo sprejeti v soboto. Jera Lipovec, 39-letna žena posestnika z Jezera, si je pri padcu pod voz zlomila levo nogo. — Enoletna hčerka ključavničarja z Vrhnike Marta Popit si je pri padcu zlomila desno nogo. — Anton Knez, 7-letni sin elektromonterja iz Ljubljane, se je pri padcu pobil na glavi. — Fr. Šurk, 30-letni delavec iz Ljubljane, se je vsekval v desnico. — Francu Čuku, 18-letnemu delavcu iz most, je odletelo poleno v obraz in ga ranilo na ustnicah.

IZ LJUBLJANE

Opozorilo konzumentom

Prehranjevalni zavod Visokega komisa-riata za Ljubljansko pokrajino obvešča vse potrošnike mesta Ljubljane, da si bo do v mesecu juniju lahko nabavili na od-rezek B 100 g kondenziranega paradiž-nika in sicer pri trgovcih: A. Sarabon, J. Verlič, I. Jelatin in Nabavna zadruga uslužbenec dr. železnice.

— Vredno bolj se ogreva. Čeprav je do-poldne v zadnjih dneh navadno pretežno oblačno, se je začelo ogrevati. Jutranja temperatura je že precej visoka. Tako je davi znašala 12,4°, večer pa 11,7°. V so-boto je bila tudi maksimalna temperatura višja kakor prejšnje dni. Znašala je 24,8°. Večera je bilo malo hladneje, najbrž za-raj nevihte na severni strani Ljubljane, vendar je maksimalna temperatura do-segla 23,4°. Večerašnja krajevna nevihta ni vplivala na zračni tlak v mestu. Zračni tlak je večer malo naraščal, odnosno v glavnem je ostal na isti višini kakor prejšnje dni. Davi je bilo precej močno pobočeno, vendar smo pričakovali, da se bodo oblaki zopet razpršili in da bo po-poldne sončno.

— Med tramvajskimi potniki je še zmeraj mnogo takih, ki očividno še niso globlje razmišljali, kaj pomenita besedi disciplina in red. Sicer bi se ne moglo pri-meriti, da je sprednja ploščad in sprednji del notranjosti prazen, dočim je na zad-nji ploščadi in na zadnji stopnici tak na-val, da potniki dobesedno vise na nji. Od sprovednika seveda ni mogoče zahtevati, da bi vsakega potnika in vsako potnico posebej povedel v voz, odnosno v spred-njo polovico saj z neprestanim prigovar-janjem: »Prosim, naprej...« izrube lep odstotek s težavo pridobljene energije. Če smo se navadili prečkati ceste na promet-nejših točkah, ni dvoma, da se bomo tudi naučili, kako se je treba vesti v tramva-ju, kar že davno vedo v vseh mestih na svetu, kjer imajo električno cestno že-leznico, trolejbus in avtobuse. Tisti, ki se za red ne zmenijo in jim je di-sciplina tuja, bi morali vedeti, da je edino pravilno, da je izstop pri sprednji ploščadi in da boste lahko izstopili skozi sprednja vrata na svoji po-staji. V ozadju lahko ostanete samo v pri-meru da se peljete do končne postaje.

— Iz Ljubljane se širi tudi na Delenjsko. Ljubljana se naglo širi na vse strani: proti severu in jugu, vzhodu in zapadu. Lepo se razvija tudi Delenjska cesta, ki teče od Karlovskega mostu dalje. Na desni strani te važne prometne žile nasproti rakovniške cerkve so v zadnjem času sezidali sedem hiš v strnjeni vrsti. Nove stavbe so potisnile nekaj metrov stran, tako da je

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA

Po »Carmelle« nova umetnina istega režiserja in iste igralke! — Doris Durrant in Gustav Diesel v prepleti ljubzenski romanci

Sreča se vrača

(»CALAFURIA«)

Predstave ob 15., 17. in 19.15 uri

KINO SLOGA

Eden izmed najlepših filmov letošnje sezone, od solz ganjlive vsebine je pač

Mala princesa

V glavni vlogi mala filmska zvezdica Rosanna Dal, dalje Roberto Villa, Nerio Bernardi

Kot dodatke dokumentarij: Caracul Radi velike dolžine filma predstave ob 14., 16.15 in 18.30 uri; v nedeljo še ob 10.30 uri

KINO UNION

Film o življenju velikega Korzičana v pregnanstvu

Napoleon na Sv. Heleni

V glavnih vlogah: odlični karakterni igralci Ruggero Ruggeri, Carla Candiani in Elsa De Giorgi

Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

cesta znatno pridobila na širini, in so eno in dvonadstropne na čelni, dvonadstropne na dvoriščni strani. Vse imajo lepa stanovanja, nekatere pa tudi sobodne trgovinske prostore. Ta del našega mesta je zlasti mnogo pridobil, kadar je bila proga električne cestne železnice podaljšana in obnovljena. Ob tej priliki so uredili tudi desni hodnik za pešce od Ižanske ceste skoraj do novih hiš. Na tem odseku je obrobilen s kamnitimi robniki. Cesta je, razen na ovinku med mostom in železniškim prelazom, skoraj ravna in primerno široka. Cestišče je lepo napeto in gladko, kotanje in druge okvare sprot popravijo. Za prijeten hlad v vročih dneh skrbe košata drevesa.

— Iz Čiščenje kanalov. Zadnje dni so se mestni delavci spet lotili čiščenja cestnih kanalov na Tržaški cesti v Idrijski ulici. Zaradi dežja se je nabralo precej blata in druge navlake. Delo je šlo hitro od rok in kanali so spet očisti, tako da se ni bati, da bi jih izdatneje dež zamasil.

— Iz Ravna Opearska cesta je v za njem času znatno napredovala. Vsem je nedvomno še v spominu ozka cesta, ki ni imela hodnikov za pešce, ker je bil na vsaki strani precejšnji jarek, kamor se je odtekal voda in se marsikaj. S cestišča do hiš, ki stoje na obeh straneh, pa je bilo mogoče le čez kamnite ali lesene mostiče. Odkar pa je bila urejena kanalizacija, je dobila Opearska cesta povsem drugo lice. Sedaj sta na obeh straneh, tam, kjer so bili včasih umazani jarki, široka hodnika za pešce, ki segata prav do hiš, kakor v drugih ulicah in cestah. Opearsko cesto krasi stara, košata drevesa, tako da spada med najlepše ljubljanske drevorede. Cestišče je dovolj široko tudi za dvotirno tramvajsko progo.

— Iz Obrtniki iz Ljubljane in okolice, ki rabijo sukanec in imajo se nelzrabljene bo-ne, naj jih nemudoma predložijo Odseku za obrtništvo, Čopova ulica 1, radi žigosanja z imenom trgovca, pri katerem bodo dobili sukanec.

— Iz Spored koncerta na dveh klavirjih, ki se bo vršil v petek, dne 4. junija ob 7. uri zvečer v veliki filharmonični dvorani, bo naslednji: 1. Mozart: Sonata v D-duru; 2. Schumann: Andante z varijacijami op. 46; 3. Chopin: Rendo op. 73; 4. Clementi: Druga sonata; 5. Brahms: Valček op. 39; 6. Infante: Trije andaluški plesi. Koncertni spored bo izvajala odlična umetniška dvojica-pianista: Rio in Gregoria Nardi. Oba sijajno uigrana pianista, ki se posvečata zgolj koncertni izvedbi originalnih del, ki so pisana za igranje na dveh klavirjih. Za seboj imata bogato in uspešno umetniško pot. Njun koncert v Ljubljani bo v petek, dne 4. junija ob 7. uri zvečer v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Maticice

— Iz Vse posestnike nocošnjega XV. simfonije koncerta opozarjamo, da bo za-četek koncerta točno ob pol 7. uri v ve-likih unionski dvorani. Koncert bo pod umetniškim vodstvom dirigenta Nika Stri-tofa. Kot solist sodeluje pri tem koncertu pianist Anton Trost. Spored je naslednji: 1. Novak: Slovaska suita; 2. Zandonati: Trentinska rapsodija; 3. Čajkovski: Kon-cert za klavir in orkester v b-molu op. 23. Solist-pianist Anton Trost. Predprodaja vstopnic je v Knjižarni Glasbene Maticice od 6. ure dalje pa v vezi pred koncertno avtorano.

— Iz Samo še teden dni bo odprta raz-stava šestorice mladih likovnikov v Jakopičevem paviljonu. Vseh razstavljenih del je okrog 80. Zastopani so z uspešni olij slikarji Sedej, Kregar, Omersa in Mušič ter z dovršenimi plastiki kiparja Kalin in Putrih. Ogled zanimivega prikaza umetnostnega razvoja mladih umetnikov toplo priporočamo. Razstava je odprta vsak dan od 9.30 do 19.

— Iz Opozarjamo na ponovitev Tomčeve kantate Krizev pot, ki bo v sredo, dne 2. junija ob 7. uri v Ljubljanski stolnici. Z glasbeno analizo posameznih postaj bomo nadaljevali v jutrnji številki. Ponovitev bo v rokah Franje Golobove, alt-solo. Julija Bečeta, bas-solo, monsignorja Stanka Premrla, orgle in pevskega zbora Glasbene Maticice. Umetniško vodstvo bo imel ravnatelj Polič. S spremljevanjem orgel in z izvedbo v stolnici bo deo veličastno vplivalo na poslušalce. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Maticice

— Iz Bogato se vam povrne izdatok, ako si nabavite Silevo: Knjižgovoštvo. Knji-ga je primerna za obiskovalce tečajev, zlasti pa za samouke. Mladina naj ne za-mudi prilike, da se nauči knjižgovoštva, ki ga danes zahteva sleherni poklic.

— Iz Starši! Za sprejemne izpite na gim-nazijo pripravljajo temeljito po novih pred-pisih profesorji strokovnjaki po dve uri dnevno: slovenščina, zemljepis, zgodovina, matematika. Začetek 7. junija. Nudimo splošno izobrazbo, pouk v jeziku, pripravo

za maturo in za razrede ter privatne izpite. Posebej: matematika, italijanščina. Hono-rar nizok. Prijave dnevno od 8—12 in od 14—17. Novi (Turjaški) trg 5. Instrukcije.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopstvom konzumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad predložil Visokemu komisiariatu najvišje cene za tržno blago v Ljubljani, ki jih je ta odobril.

Z odlokom VIII/2. št. 362/10. Visokega komisiariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 31. maja 1943-XXI zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati so naslednje:

Kisla zelja 4.—, kislj repa 2.50, borovka 3.70, zgodnja glavna solata 6.—, zeleni radič 6.—, špinaca 3.35, nove kolerabice 3.—, rdeča in bela redkvice 5.—, domači beluš 7.60, rabar-bara 6.—, peteršilj 4.—, šopek zelenjave za juho 0.50, čebula 2.80, šalota 4.—, novi česen z zelenjem 4.50, osnaženi hren 4.—, grah 5.50, izluščeni grah 11.—, borovnice 50, gozdne rde-če jagode 10.—, češnje I vrste 6.—, češnje II vrste 5.—, jaja 2.50 za kos.

Kjer ni drugače navedeno veljajo cene za kilogram. — Opozarjamo, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 9 na rdečem papirju.

Posebno opozarjamo prodajalke in prodajal-ce, da mora biti po teh cenah napredaj vse blago zdravo, otrobljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrta na mora biti osnažena in oprana, vendar ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodni-kovem in Pogačarjevem trgu, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jaka-ba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni ob-čini Ljubljani.

Blago, ki so bile zani cene objavljene v pre-jšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah kakor ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za določeno blago s posebno odločbo Visokega komisa-riata, odseka za določanje cen odobrena drugačna cena.

Maksimalni cenik za zelenjavo in sadje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je predpisal nov maksimalni cenik št. 9 za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino. Ta cenik je veljaven od 31. maja t. l. naprej in določa naslednje maksimalne cene (vse za kilogram; prva številka ozna-čuje ceno v trgovini na debelo, druga pa ceno v trgovini na drobno; v oklepajih so določene cene, kolikor so spremenjene):

Cesen novi 4.25 lire na debelo — 5.05 lire na drobno; beluš 6.35—7.60 (9—11); kar-fijola 2.80—3.35; kolerabice 2.35—3; koren-je očistočeno 3—3.60; čebula zgodnja 2.90—3.45; fižol stročji 5.90—7; solata vseh vrst 3.15—3.70; grah 5.05—6; špinaca 2.85—3.35; zelena 3.80—4.55; marelice suhe 43.35—53 (43.35—53.15); pomaranče Ia 8.35—9.35; češnje 4.70—6.50; limone Ia, 15 cm obsega 4.05—4.80 za kos 0.50; orehi Sorrento 26—30, navadni 21.50—25; suhe češnje, doma-če, odprto blago 15—18 (20—23.80).

Gornji cenik velja le za uvoženo blago, medtem ko veljajo za domače pridelke v prodaji na drobno maksimalne cene, ki jih objavlja mestni tržni urad v tedenskem ce-niku. Cene se razumejo brez tare. Kot blago I. vrste velja samo zdravo, za prevoz sposobno blago in so izločeni pridelki, ki so izločeni, poškodovani ali tagniti ter nezadostno sočnati. Cene veljajo za blago, očistočeno zunanjih nečistot in listov. Ta cenik mora biti izvešen na dobro vidnem mestu tako v trgovinah na debelo, kakor tudi v prodajalnicah na drobno, kjer mora biti ua blago postavljeno še listič z nap'pom enotne cene in kakovosti blaga. Grosisti morajo izstaviti kupcem račun z označbo blaga, kakovosti in enotne cene. Na zahtevo mo-rajo tak račun izstaviti tudi preprodajalci. Civilni komisarij lahko spremeni to ceno navzdol, dočim mora vsrno spremembo na-vzgor odobriti Visoki kom'sar. Za proiz-vođe, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov. Krstilji predpisov tega cenika se kaznujejo v smislu naredb z dne 26. januarja 1942/XXI. št. 8 in z dne 25. novembra 1942/XXI. št. 215 ter po naredbi z dne 12. marca 1941.

Odreзки maških živilskih nakaznic

Mestni preskrbovalni urad bo meseca junija sprejel odrezke maških živilskih nakaznic od trgovcev in pekov tako da pridejo na vrsto 2. junija trgovci z začetično C. dne 4. junija trgovci z začetično B. dne 5. junija trgovci z začetično C. dne 6. junija z začetično G in H. dne 8. junija z začetično I in J. dne 9. junija z začetičnami Ka do Kom. dne 10. junija z začetičnami Kon do konca. dne 11. junija z začetičnami L do Ma. dne 12. junija z začetičnami Me do konca. dne 14. junija z začetično N in O. dne 15. junija z začetično P. dne 16. junija z začetičnami R in S. dne 17. junija z začetično S in T. dne 18. junija z začetičnami U in V ter 19. junija trgovci z začetičnami Z in Z.

Dne 21. junija pridejo na vrsto peki z začetičnami A do D. dne 22. junija peki z začetičnami G do J. dne 23. junija z začetičnami K do M. dne 25. junija z začetičnami N do P in dne 26. junija peki z začetičnami R do Z.

Se vedno se nekateri trgovci ne ravna po navodilih glede zložitve posameznih dnevnih odrezkov v cele mesečne karte, ki ima maja meseca 31 dnevnih odrezkov. Zato zopet opo-zarjamo, da sme pri vsaki vrsti kart z 31 dnevnimi odrezki ostati samo ena karta, ki ima manj odrezkov. Tudi se še primeri, da so dnevni odrezki nalepljeni posevno ali narobe, kar pri šteju ovira delo in kontrolo. trgovcem pa povzroča nepotrebno čakanje.

Pasice na snopičih morajo biti dvojne. Na eno pasico je treba napisati za moko število dnevnih odrezkov, za druga živila pa število celih mesečnih kart, za vsa živila pa dnevno ali mesečno količino vrste blaga in skupno koli-čino blaga v snopiču. Na drugi pasici sme biti samo trgovčeva stampilja in označba blaga, ki jo predstavljajo posamezen snopič, na primer koruzna moka, enotna moka, riž, testenine itd. Pri predlaganju odrezkov dodatka za juho naj vsak trgovec sam določi, koliko mesečnih kart po 2 kg bo predložil za riž in koliko za teste-nine. Enako morajo trgovci ravnavati tudi pri

predlaganju maščobnih kart, označiti namreč morajo, koliko kart po 400 g je za slanino, koliko za maslo in koliko za olje. Če tako trgo-vec še sam razdeli na odrezke prodano blago, bo uradu in sebi prihranil mnogo časa in truda. Obe pasici na snopiču morata biti prirejeni tako, da jih bo mogoče brez težave snemati in se med snemanjem ne bodo trgale.

Po večini peki še vedno mesajo odrezke in se pri tem ne ozirajo na vrednost in vrsto po-sameznega odrezka. Zato mestni preskrbovalni urad naroča vsem pekom, naj lepjo odrezke ločeno po vrsti kart, torej ločeno osnovne kar-te, karte SD I, SD II, SD III, SD L in bolniške dodatne karte. Prav tako je treba ločeno pre-dlagati karte iz drugih pokrajin po vrednosti, to-rej vsako skupino posebej. Seznami pekov naj bodo sestavljeni enotno po skup nah kart, torej po navodilih, ki jih je svojim članom objavila nekovska zadruga.

Naposled opozarjamo trgovce in peke, naj se točno ravna po teh navodilih, ki so samo zaradi hitrega in natančnega preračunavanja oddanih odrezkov ter predvsem v korist raz-delovalcem samim. Razdeljevalci naj se zato točno ravna po teh predpisih in naj prinaša-jo svoje odrezke zadostno žigosane s stampilj-ko ob določenih dnevih in pa po možnosti v jutranjih urah, torej takoj po 8. ur.

Kdor pa v tem pogledu potrebuje še kakih navodil, naj se zgleda v sobi št. 7 mestnega pre-skrbovalnega urada v Mestnem domu, kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila.

Obdelovalcem kmečkih posestev

Ljubljansko mestno poglavarstvo poziva vse obdelovalce kmečkih posestev, prav ta-ko pa tudi vse najemnike in lastnike obdel-anih njiv v območju mestne občine, naj po uredbi Visokega komisa-riata za Ljubljansko pokrajino št. 49 z dne 8. V. t. l. za izvedbo kmetijskega katastra prijavijo kmetije na predpisanih obrazcih. Prijavne pole bodo v dveh izvodih dostavili občinski uslužbenci vsakemu obdelovalcu v posamezne vasi ali okraje.

Pravilno in čitljivo izpolnjene in podpi-sane prijave je treba občni vrniti do 15. ju-nija t. l. Da se obseja sestava vpraskov, bolo kmetijski referenti prišli v vsako vas ali okraj in dajali potrebna pojasnila.

Hkratu bo tudi popis goveje živine za Prevod.

Vsako, ki ima govejo živino, je dolžan narediti prijavo te živine pri svoji občini do 15. junija t. l. Prijavnice bodo razdeljene hkrati s prijavnici za popis kmetij.

Kdor zgoraj omenjenih tiskovnin ne bi dobil do 5. junija, naj se takoj sam med uradniki urami zgleda v mestnem gospo-darskem uradu, kmetijski odsek v Pucelji-jevi (prej Knafeljevi) ulici št. 2, da dobi tiskovine in navodila.

GLEDALIŠČE

D R A M A

Ponedeljek, 31. maja, ob 16: Princeska in pastirček. Zaključena predstava za GILL.

Torek, 1. junija: Zaprt.

Sreda, 2. junija, ob 18.30: »V Ljubljano jo dajmo«. Red Sreda.

Četrtek, 3. junija, ob 18: »Jorijeva hča«. Red Četrtek.

O P E R A

Ponedeljek, 31. maja: Zaprt.

Torek, 1. junija

Cene pridelkov v prejšnjih stoletjih

Po zgodovinskih podatkih o cenah v ljubljanski okolici v 16., 17. in 18. stoletju

Ljubljana, 31. maja.

V starih časih je bilo baje vse poceni. Tako vsaj mislijo še dandanes nekateri, ki verjamejo, da so bili stari časi res kdaj zlati. Prave slike o cenah v starih časih si dandanes sploh ne moremo več ustvariti, ker ni pravega razmerja med tedanjim in sedanjo vrednostjo posameznih vrst blaga. Nekatero blago ima dandanes povsem drugačno vrednost, kakor jo je imelo nekdaj. Vrednost blaga ni stalna, tako se ne spreminjajo le cene. Blago ima tem večjo vrednost, čim več si zahteva izdelava in čim večja je potreba po njem. Izgubi pa tudi lahko precej svoje vrednosti, ko ga začne nadomestovati ter izpodrivati drugo blago, ki je sicer manj vredno. Razumljivo je, da je cena blaga tesno povezana z vrednostjo, vendar s tem ni rečeno, da cena vedno ustreza vrednosti. Za primerjavo nekdanjih cen s sedanjimi bi bilo treba presoditi, kolikor je sploh mogoče, veljavo tedanjega denarja. O denarju, ki je bil v rabi v naših krajih, odnosno v loškem gospostvu, smo govorili v enem prejšnjih člankov po spisu zgodovinarja dr. Frana Kosa (Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko, 1892). Tu pa naj navedemo nekaj števil tedanjih cen, ki nas bodo zanimale še posebno, ker so bile v veljavi v ljubljanski okolici, odnosno se vsaj niso mnogo razlikovale od ljubljanskih cen.

Cenjena so bila sladka vina

V tistih časih so vino tvorili in prevajali po rekah. Na Kranjsko je vino prihajalo z juga; cenjena so bila sladka in močnejša vina. Posebno so čislali pivpavca, a tudi prosekarja, ki so radi pili. Kisla, lažja vina niso bila tako priljubljena kakor v novejšem času. Dolenjci niso posebno čislali, kar se je kazalo tudi v cenah. Tedaj so vince zvrščali po bokalih. Povedali smo že, da je vedro držalo 40 bokalov. Listine omenjajo bokal kot Baccali, Masz, Viertel. Bokali je bil še precej velika mera. Kdor je bil manj jezen, odnosno, kdor ni hotel preveč kazati jeze, je naročil polič vina. Bokali je držal dva poliča, polič pa dva maselca. Maslec je tedaj menda odtehtal tedanjim pivcem približno toliko kakor sedanjim »čvrčkarjem« decil, ali po starem »osminka«.

Cene vina

Cene vina so se seveda spreminjale, kakor tudi niso stalne cene drugih pridelkov. V primeri s tem, kar so ljudje lahko tedaj kupili za krajcar, vino nikakor ni bilo poceni. Upostevati je pa treba, da se je zelo podražilo že zaradi prevoza, odnosno tovorjenja. Dandanes je pač prevoz mnogo cenejši. Bokali vina je veljal v letih 1689 in 1711 16 krajcarjev kranjske veljave. To sicer ni bila najnižja cena, vendar mnogo cenejše vino vendar ni bilo ob dobrih letinah. V letih 1727 in 1728 je veljal bokal vina 13 krajcarjev in tretjino kranjske veljave. Po tej ceni so prodajali dolenjsko vino, ki je bilo najcenejše, medtem ko je bil pivpavec po 11 soldov. L. 1727 je veljal bokal starega pivpavca 16 krajcarjev, kar se jim je zdelo morda še poceni. Po isti ceni so prodajali tudi prosekarja l. 1646. Poceni je bilo vino l. 1639, in sicer po 10 krajcarjev. Mnogo dražja so bila uvožena vina. Prodajali so tudi špansko vino, ki je bilo po 4 libre bokal.

Cene žita

V primeri s pocnejšimi cenami se zdi, da je bilo žito v 17. stoletju poceni. To bi si lahko razlagali tako, da je bilo v tistih časih še mnogo »splošče« zemlje, kajti naseljenost je bila mnogo redkejša kakor dandanes. Razen tega pa tudi žita niso mogli prodajati v daljine zaradi slabih prometnih razmer, tako da so ga porabili v glavnem le v mejah posameznih zemljiških posestev. Ne smemo pa nikdar pozabljati, da je bilo v naše kraje treba uvažati žito tudi v prejšnjih stoletjih. Žita niso na Kranjskem pridelali nikdar dovolj za vse potrebe. Zato je imela okolica po Savi izreden pomen; žito so dovajali s Hrvaškega. Kljub temu je bilo žito tudi po sodbi poznavalec poceni. Star denar je veljal l. 1614 3 gld. 12 kr. Cene so se precej spreminjale. L. 1636 je bila pšenica po 3 gld. 34 krajcarjev nemške veljave, l. 1640 pa znatno cenejša, le po 2 gld. Naslednje leto je bila pšenica še cenejša, po 2 gld. 24 kr. Pred približno 300 leti, leta 1645, je bila po 2 gld. 40 kr. Zelo se je pšenica podražila do l. 1711, ko je bila po 4 gld. kranjske veljave. Uradne cene, kakor jih je računalo loško gospostvo v letih 1560, 1577, 1578, 1579, in 1586, so bile: po 15 kr. merica pšenice, 10 kr. merica rži in 5 krajcarjev merica ovsa. L. 1635, je pa veljal star ovs 80 krajcarjev nemške veljave, čez dve leti še goldinar, l. 1638, pa 1 gld. 36 kr. L. 1641, je bil mnogo cenejši; veljal je le 40 kraj-

carjev, a leta 1645, se je podražil na 1 gld. 20 krajcarjev. Oves so v starih časih bolj cenili kakor dandanes in so ga tudi, kakor kaže, več pridelovali. Dandanes odkrivamo veliko hranilno vrednost ovsa, ki vsebuje med žiti največ maščob, vendar se ljudje še vedno niso odločili, da bi pridelovali tudi tega žita več. Soržica v starih časih v splošnem ni bila mnogo dražja od ovsa. Tako so jo prodajali l. 1640, po 1 gld. 52 kr., naslednje leto pa po 2 gld. 8 kr.

Meso so tehtali na funte

V starih časih so v nekaterih krajih prodajali meso »na oko«, ne da bi ga tehtali. (O tem se bomo pogovorili o drugi priliki, kako so n. pr. prodajali meso v Ljubljani.) Meso navadno ni bilo drago. Vendar se je včasih tudi zelo podražilo, n. pr. ko so nastopile živalske kužne bolezni. Po vojnah, ki so trajale dolga leta in po slabih letinah, ko so zaradi lakote poklali živino, je bilo meso zelo drago. Kmetje niso nikdar porabili mnogo mesa, čemur je treba tudi v veliki meri pripisovati, da v starih časih ni bilo drago. L. 1706, je veljal funt mesa v škofji Loki le 2 kr. kranjske veljave. To je bilo zelo poceni v primeri z drugim živim, ki sicer tudi ni bil drag. Tola meso ni bilo vedno tako poceni. L. 1768, je bila predpisana cena mesa za gorenjsko okrajno glavarstvo na 6 kr. za funt. Mesarji so želeli, naj bi bilo meso po 6 krajcarjev in pol. Slanino so prodajali l. 1704, po 10 kr. kranjske veljave. Pozneje se je podražila, tako da je l. 1711, veljala 17 krajcarjev, naslednje leto 16 krajcarjev, a l. 1723, se je zopet pocenila na 10 krajcarjev. — Razumljivo je, da je bila poceni tudi živina, ker je bilo že tako poceni meso. Najdražji so bili seveda konji. L. 1620, je veljal konj

15 tolarjev. L. 1630, so plačevali za par kostrunov po 18 reperjev ali 72 krajcarjev. Pred približno 300 leti je veljalo jajne eno libro. V drugi polovici 16. st. so veljala tri teleta 2 gld. 10 kr. Tedaj so bile kokoši po 3 krajcarje, a pred 300 leti so jih prodajali po 4 krajcarje. Perutnina in jajca se ne zdita poceni. L. 1618, so pa vendar lahko kupili 8 do 10 jajc za krajcar.

Maslo in sir

Maslo so kmetje pri nas vedno izdelovali predvsem za prodajo. Sami so ga porabili mnogo manj kakor so ga prodali. Škofjeloska okolica slovi že davne po svojih izvrstnih mlečnih izdelkih. Zanimalo vas bo, po čim so prodajali maslo pred dobrih 300 leti. L. 1618, je veljal funt masla 8 krajcarjev. Funt sira je pa veljal l. 1630, 4 šilinge. — Da v tistih časih ni bil drag tudi kruh, je razumljivo samo po sebi. Po čem je pa bil prav za prav, ni tako lahko ugotoviti. Vemo, da so kmetje v nekaterih krajih dajali za biro duhovniku pred 300 leti tudi hleb kruha, če pa niso dali kruha, so plačali groš. Kakšni so kmečki hlebi kruha, je znano. Takšen hleb je lahko tehtal tudi po 5 kg. — Blego, ki so ga uvažali, je bilo drago, pač zaradi težavnih prometnih razmer. Funt ržja je veljal l. 1661, 24 kr., citrona 8 krajcarjev, 3 oranže 4 krajcarje in lot cimeta 10 kr.

Če bi hoteli dobro presoditi te cene, bi morali poznati še plače v tistem času. L. 1639, je znašala plača sodnijskega pisarja 30 gld. na leto, sollicitatorja 18 gld., dveh škofjeloskih graščinskih čuvajev 13 gld. in vratarja 12 gld. K temu je treba še pripomniti, da je dota bogatejšega kmečkega dekleta v začetku 18. stoletja znašala okrog 300 gld.

Pogovori s čitatelji

„Proti meni je naperjeno!“

Pogovori s čitatelji so potrebni od časa do časa že zaradi tega, ker je treba tolažiti nekatere, ki si vedno domišljajo, da letijo vse osti tega sveta na nje. Res ne srečni, kajti, če razen resničnih krivic, ki se gode ljudem na zemlji, vidijo še namišljene žalitve, pač ne morejo imeti nikdar vesele ure. Za takšno boleznijo menda bolehalo kverulant; ali jih kdo lahko ozdravi? Potreben bi pa bil zdravnik, ki bi jih vsaj tolažil in jim skušal dopovedati, da se ne peča vse svet le z njimi. Značini primer podobnega duševnega trpljenja se nam je razkril pri zadnjih pogovorih s čitatelji; prešli smo dopis ki je v njem nekdo obsodil razvado meščank: pudranje in šminkanje, ali kakor se že temu pravi. Mnogi čitatelji so soglašali z dopisnikom in se sami so hoteli povedati nekaj krepkih. Toda precej jih je bilo tudi, ki so nemilo zajokali. Ali jim delamo krivico, če mislimo na rek, da kmečki zavilji...? Toda najzanimajše je, da prav tisti, ki mislijo, da je bilo naperjeno proti njim — če bi pisali o čemur koli, bi bilo vedno naperjeno proti njim — sami obojajo kričeče polosečne ženske in dokazujejo, da ni isto, če dva delata isto. Mazila na nekaterih ženskah so baje očitno pohujšanje, medtem ko so na drugih samo izraz njihove plemenitosti. Citajmo, kaj pišejo:

»Spoštovani pisec je nekalniško zavil meč nad našimi slovenskimi ženami. Dovoljsem si pripomniti, da bi res lahko videl popleskane in polosečene ženske, če bi preromali tri kontinente kakor jaz in bi moral naglastiti z nemoj: Vsa čista Sloveka! Najbolj nalepotičene ženske pri nas se ne morejo primerjati z nalepotičenimi Američankami, Parizankami in drugimi. — Nikakor nimam namena zagovarjati pretirano nalepotičenih modnih gosk, ki jih je res tudi pri nas nekaj, in ki tudi niso le domače cvetke. Zaradi te manjšine se pa ne smemo zanašati nad večino naših žena in deklet. Sem srečno poročen že nad 30 let. Moja žena je skrbna gospodinja in dobra mati, ima pa že od dekliških let navado, da si zmerno neguje obraz s kremo in pudrom. Kljub temu nikakor ni stari-kava, iznakažena in podobna staremu Indijancu.«

Kaj je hotel spoštovani gospod s tem povedati, ni mogoče spoznati iz cenjenega dopisa, kajti poje slavo našim dekletom in ženam, ki niso namazane kakor n. pr. Američanke in Parizanke. Nič drugega ne delamo tudi mi. Ožalovali smo le, da je med našim ženstvom nekaj »nalepotičenih modnih gosk«. Res, čast našim neolosečenim ženam in dekletom! Med te žene in dekleta pač spada tudi dopisnikova žena, ki je sicer nimamo časti spoznati. Da se je

kdo znašel nad našimi ženami in dekletom ter da bi najraje iskal dokaze na treh kontinentih o krivici, ki se je zgodila ženi nekega čitatelja — o tem res ni treba govoriti. Cestitamo lahko samo spoštovanemu dopisniku da uživa zakonsko in družinsko srečo tako dolgo ter da ga pri tem ne motita puder in krema; morda sta celo pripomnili, da je sreča tem večja ter trajnejša. V pogovori s čitatelji nečemo nikomur krasti prepričanja zato pač sme sleherni — kdor more — tudi verjeti, da sta za zakonsko srečo neobhodno potrebna puder in krema. — Prav tako naj pride do besede spoštovana neznana dopisnica, ki je bilo tudi »proti nji naperjeno«.

Članek je bil precej ognjevit, v nekaterih stavkih celo preveč. Zlasti pretirana in neupravičena se mi zdi trditev, da je popleskanost in namazanih večina žensk. Ko imamo toliko skrbni, kje bi naj vzele voljo, čas in sredstva za »pleskanje in mazanje«? Ni mi povsem jasno, ali strogi ženski sodnik prištevava v isto vrsto s hipermodnimi modnimi lutkami, ki si barvajo lase, rdeče lase, nohte in barvajo ustnice, brijejo obrvi itd. — tudi one žene, ki si negujejo obraz z zdravniško priporočeno hormonsko kremo in skromno s pudrom? Če je tako, potem je seveda med nami nešteto grešnic. Sem dvaintridesetletna poročena žena. V otroških letih sem mnogo bolela in ker me spremljajo vse življenje razne težave, mi to zapušača na obrazu vidno sled. Tako neprijetno je slišati od sorodnikov in znank: »Kako slabo izgledaš! Ali je torej greh, če si zakrijem bledečo obraz s trohico rdečila in pudra? In koliko je resnih delavnic ženi, ki si pomagajo prav tako kakor jaz, ko si ne morejo prirediti drugače rdečice na obraz! Ali nas bo pisec postavil vse v vrsto s punčarami, ki nimajo drugega dela kakor da se mažejo vse dan? Zeleni bi pojasnila Uporabljaj izključno preparate ki jih zdravniško preizkušene in neškodljive priporočajo tudi naše časopisje.«

Pri vseh težavah, ki jih imajo takšne resne delavne žene, si nakopavajo še bridkosti zaradi tega, ker je nekdo ošvrknil namazane ženske. Čemu se vznemirjajo, ko imajo toliko drugih srb in ko bi se ne smele čutiti prizadete? Uporabljaj hormonske kreme in podobne čudeže — morda celo po zdravniškem predpisu in nikakor imi nočemo jemati vere, da je vse to reklamni humbug ter da se še ni nobena žena pozdravila s takšno kremo. Ne moremo je prišiti, naj verjame v zdravilno moč sonca in zraka. Kam jo naj prištevamo? Med punčare? S tem prištevanjem je težava: človek se po naključju otre na izumetničen obraz, pa ne razmišlja mnogo, kam

Kraljeva univerza v Padovi: svečanost izročanja pušk s posvetilom GIL-u v spomin na padle študente. Matič nekega padlega študenta izroča simbolično darilo

bi naj uvrstili kamufilirano lice, ne more se pa tudi, žal, ubraniti občutka, da nekaj ni v redu in da so si vse namazane ženske vsaj na zunaj zelo, zelo podobne.

Švedski učenjak Lundborg umrl

Nedavno je umrl znani švedski učenjak prof. Herman Lundborg, star 75 let. Bil je raziskovalec svetovnega slovesa in odlikoval se je zlasti na polju rase biologije. Rojen je bil 7. aprila 1868 v kraju Wäse. Od 1901 do 1912 je bil praktičen zdravnik, od leta 1903 je predaval kot docent na univerzi v Upsali psihiatrijo in nevrologijo. Leta 1916 so se pričela njegova predavanja in delo na področju rase biologije in dednosti. Po njegovi zaslugi je dobila univerza v Upsali l. 1921 državni zavod za raso biologijo, ki ga je vodil sam do svoje upokojitve l. 1935.

Ukradeno dvigalo

V nekem velikem hotelu v Kairu, ki so ga zasedle angleške vojaške oblasti, se je pokvarilo dvigalo. Še istega dne sta se zgledala pri poslovojni dva moža in se mu predstavila kot obrtnika, čes da hočeta dvigalo popraviti. Prišla sta, ne da bi jih bil kdo klical. Vendar se pa poslovojni to ni zdelo čudno. Pregledala sta pokvarjeno dvigalo in izjavila, da se vrne na pet dni. Poslovojni delavci. Drugi dan je res prišlo v hotel osem mož, ki so dvigalo razdrli, da bi ga odnesli v delavnico. Obilubili so popraviti ga v dveh dneh. Hotelska uprava pa na dvigalo še zdaj zamamčaka. Obrtniki v resnici niso bili obrtniki, temveč tatovi, ki so dvigalo odnesli in prodali.

Tragična smrt Camille Meyer

V Münchenu je gostoval zadnje dni cirkuš Camilla, ki ga je pa kmalu že po prihodu v mesto zadela tragična nesreča. Izgubil je eno svojih največjih privlačnosti. Glavna artistka Camilla Meyer je padla z vrvi napete od stola Narodnega muzeja do Angleškega parka. Bila je takoj mrtva.

Davidova zvezda in plemiška krona

Leta 1867, so začeli na Madžarskem židje prodirati tudi v plemiški stan. 26 židovskih družin je bilo povzdignjenih med barone, 280 pa med druge plemiče. Tako se je pojavilo židovsko vprašanje tudi med madžarskim plemstvom. Poleg tega se je pa plemiški stan sčasoma prepletel in pomešal z židovskim elementom potem mešanik zakonov. Zdej je na Madžarskem nad 300 židovskih plemiških rodbin. Med

letom 1867 in 1918 si je pridobilo največ židov plemiški naslov za denar, ki so ga plačevali bodisi v državno blagajno ali pa političnim strankam. Za naslov »barona« je bilo treba plačati 500.000 goldinarjev. Prvi je dobil naslov barona žid Mor Wodianer pl. Kapriora leta 1874. Med leti 1874 do 1918, z naslovom barona počasteni židje so znani vsakomur, kdor ima kaj opraviti z madžarskim gospodarstvom in politiko. Mnogi židje so odpotovali madžarska leta preko Dunaja, Berlina in Pariza v London in dalje v Ameriko.

Po poplavih v USA povzročena škoda

Iz Chicaga poročajo, da nevarnost poplavi v enem delu države Illinois še ni minila, ker reka Illinois v spodnjem toku še vedno narašča. Pri Peoriji je segala voda 0,10 in pol čevlja nad normalo. Nad 10.000 delavcev je bilo zaposlenih, da so polnili vreče s peskom in utrjevali bregove. V Indiani, Oklahomi in Kansasu je pa nevarnost že minila, ker je reka že preokalela vrhunc. V štirih mestih, kjer je moralo zapustiti svoje domove nad 100.000 prebivalcev, se je položaj toliko zboljšal, da se lahko begunci z pet vračajo domov. Škoda se ceni tu na 40 milijonov dolarjev.

Proizvodnja električne energije v Italiji

Proizvodnja električne energije se je povečala v Italiji od leta 1922 do 1942 od 3928 na 20.103 milijarde kWh. Povečanje ne gre samo na račun povečanja novih elektrarn, temveč tudi na smotnejše izkoriščanje starih. Električna energija se je porabila lani do 9% za razsvetljavo in kurjavo, 12% za železniški promet, do 44 odstotkov za pogonsko silo, ostalih 36% pa za kemično in elektrometallurgično industrijo. Proizvodnja električne energije v Italiji je zasnovana na treh načrtih. Prvi je iz l. 1936 in po njem so proizvajale italijanske elektrarne letno 5 milijard kWh. Po drugem načrtu iz leta 1938 je znala proizvodnja električne energije novih 5 milijard kWh, po načrtu iz februarja 1942 pa še 7 milijard kWh.

Smrt zaradi žvečenja travne bilke

Lahkomiselna navada, jemati v usta travne bilke in jih žvečiti, je bolj razširjena, kakor morda mislimo. Pogosto se pojavijo tak posledice žvečenja travnih bilk simptomi zastrupljenja, ki povzročijo zelo dolgotrajne bolezni. Iz občine Gelnhausen na Zgornjem Stajerskem poročajo o 40letnem kmetu, ki si je z opisano razvado nakopal dolgotrajno bolezen. Mož je te dni zaradi posledic te bolezni umrl.

GEORGES OHNETI

93

PRODAJALEC STRUPOV

V salonu je našla Kristijana v pogovoru z grofom. Grof se mu je zelo vladno opravičeval, da mora z doma.

— Mislim pa, da ste prišli obiskat samo madame. Moja vest je torej pomirjena...

— Stisnil je Kristijanu roko, se priklonil in odšel. Kmalu se je začelo na dvorišču drdranje kočije.

— Se je že odpeljal. Zdej imava najmanj dve uri časa.

— Oh, Etienetta!...

Kristijan je privil mlado ženo k sebi. Mirno se mu je izvila iz objema in stopila korak nazaj.

— Nisem ti povedala tega, da bi ti namignila na take intimnosti... Ostaniva vsak na svojem mestu... Veseli me, da si prišel... Hotela sem že poslati pote. Morava namreč govoriti med štirimi očmi.

— O čem pa?

— O najinem položaju seveda. Delaš se, kakor da bi bil prebričan, da imava povsem proste roke. Meni pa nečisto da se je od takrat, ko sva živela skupaj, marsikaj spremenilo. Ti si zdaj oženjen. Jaz

sem pa na najboljši poti v zakonski stan.

— To je neumnost!

— Kaj... neumnost? To je res velik pogum, da tako strogo obojšaš pri drugih to, za kar si se sam odločil.

— Ah, saj to že dovolj ožalujem. Za zakonski stan nisem bil rojen prav nič bolj kakor ti...

— Kar se mene tiče, nisem tako trdno prepričana, da si zadel pravo. Nasprotno, postati hočem vzorna žena...

— Etienetta, nikar se mi ne posmehuj.

Resno ga je pogledala.

— Zelo se motiš, dragi moj. Presojaš me po sebi in v tem je tvoja napaka. Da, grofu Steingelu hočem biti vzorna žena...

— No, dobro... toda... jo je prekinil, — kaj pa oni dan?

— Ah, oni dan... si me napadel liki divja zver. Izgubila sem bila razsodnost. Mar sem mogla pričakovati, da me boš tako napadel? Saj si bil na videz čisto pameten in zdelo se mi je, da si hladen liki ledu. Naenkrat mi je pa zavrela kri... V prvi vrsti bi pa rada vedela, kaj želiš zdej od mene.

— Tebe.

— Saj ne pripadam več sebi.

— Se pa osvobodim.

— Čemu neki?

— Da bi pobegnila z menoj.

— Ah, to je torej tvoja najnovejša ideja.

Sočutno se je ozrla na Kristijana in njena svileni dan ga je pobožala po obrazu.

— Čuj, dragi moj Kristijanček, mislim, da je na-

počil najugodnejši trenutek, da se malo spametuješ.

Tvoja žena je bila pri meni...

Prebledel je, nervozno stisnil zobe in se presečenico ozrl na Etienetta.

— Kaj? Drznila si je priti celo sem?

— Da, s tvojim očetom, dragi moj... Kaj si nista tega povedala?

— No, še tega bi bilo treba! To sta si drznila?

— Seveda, bila sta v skrbeh zaradi tvojega duševnega stanja in tudi moja navzočnost v tem kraju ju je vznemirjala. Gospa Vernierova je prišla k meni prositi me, da bi se ne sestajala s teboj in da bi ti zaprla svoja vrata...

Kristijanov obraz je zalila kri.

— Kaj me smatrata za otroka? Stražita me, morda me hočeta celo zapreti... Mar sem norec?

— Ah, zdi se mi, da se tvoja žena boji, da bi se ti utegnulo to pripetiti.

— Saj se tudi bo, če bom še nekaj časa živel tako, kakor doslej... Čuj, Etienetta... tako ne morem več živeti. Če je moja rodbina mislila, da se bom lahko prilagodil njihovu rednemu in treznemu meščanskemu življenju, pač niso poznali mojega pravega značaja, toda moja potrpežljivost je že izčrpana. Ne bom več mogel prenašati teže praznih dni in enoličnega bremena rodbinskih večerov...

Ljudje, ki zdaj med njimi živim, so kakor čreda na paši. Jedo, pijo in spe, pri tem pa celo mislijo, da tudi žive. Toda jaz sem tega že sit. Potrebujem nekaj čisto drugega, potrebujem nekaj fantazije in izpremembe. In nočem, da bi bil moj jutrišnji dan enako pust kakor je bil današnji. Hrepenim po ne-

čem novem, česar še ne poznam, po nečem zabavnem, originalnem, pa čeprav bi moral plačati to z vsem, kar je mojega. To vroče hrepenenje me je že tako razjedlo, da bi bil zmožen celo zažgati našo hišo, samo da bi imel malo užitka ob pogledu na njegove plamene. Toda ti, Etienetta, ti me vendar razumeš, torej me nikar ne zavračaj. Samo ti, to vem dobro, me moreš zadržati iz moje otroposti in rešiti me tega pustega, neznanega življenja. Ne, nikar me ne poženi v obup... saj veš, po čem hrepenim... ko vidim, da sem obojen na strašno dolgočasje, ki me duši, zahrepenim po pijančevanju, da mislim neprestano na to, kako bi se skril kam v kot in pil, pil tako dolgo, da bi si pregal vse misli iz glave, da bi zaspal kakor neumna žival. Moja stara pregrešnost bi me zopet prevzela in kako lahko! Ona ima strašno in nevarnega zavznika — mojo lenobo. Vsaj, ki se zbirajo okrog mene, mi pravijo: — ukvarjal se s čim, delaj in ne boš še dolgočasil. — Poskusil sem držati se teh dobrih nasvetov, hotel sem prijeti za delo, toda potem sem začutil v sebi namesto dolgočasnja odpor. Trgovskega poklica me je naravnost groza... Trгоvec s čim? Z likerji, z aperitivi in alkoholom vseh vrst. Trгоvec s strupi! Tako pravijo mojemu očetu vsi, ki so ljubosumni nanj in ki ga zaničujejo in sicer samo zato, ker je bogat. Da, naravnost groza me je teh sodov, tako lepo razvrščenih na dvorišču naše žgarnarne, kupov steklenice, ki čakajo, da jih razpošljejo po vsem svetu. Če se izprehajam po naših skladiščih, me zelo mika uničiti vse to, ker je v teh sodih in steklenicah pravi strup.